

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Verder met veiligheidscultuur

Directeurenoverleg Spoorwegveiligheid
Jaap van den Top
Robert Simons

Veiligheidscultuur is *Chefsache*.

- > Verordening (EU)2018/762 (CSM met eisen aan VBS) verplicht het hoogste leidinggevende niveau onder meer tot het *“bevorderen van een positieve veiligheidscultuur”* (bijlage I/II, art 2.1.1)
en deze voortdurend te verbeteren. (bijlage I/II, art 7.2.3)
- > Alle Nederlandse spoorbedrijven zijn met dit onderwerp bezig.
- > Wel veelal op verschillende manieren. Dat is niet erg, als het een bewuste keuze is (die past bij de organisatie).
- > Wat kun je onder veiligheidscultuur verstaan?

Diverse benaderingen (veiligheids)cultuur

- > 'De manier waarop we hier de dingen doen'.
  - Collectief typerend gedrag
  - *Nadruk op **observatie***

- > Bedrijfscultuur als de 'ziel' van de organisatie.
  - De basale overtuigingen en aannames die het gedrag sturen
  - Ontstaan in reactie op problemen die de organisatie heeft ervaren
  - *Nadruk op **ontstaan en begrijpen***

- > Veiligheids(cultuur)ladder
  - Vijf niveau's waarop de veiligheidscultuur van een organisatie geplaatst kan worden.
  - Shell + Univ.Leiden / ProRail / NEN
  - Via ProRail verplicht voor aannemers
  - *Nadruk op **hoe goed?***

- > De heilige graal
  - Onbereikbaar ideaal: perfecte veiligheid als vanzelf
  - Vison zero, elk ongeval is er één te veel.
  - *Nadruk op **kan het nóg beter?***

- > Just culture
  - Ongevallen en near-misses doen zich voor.
  - Geen schuldigen zoeken maar een verklaring.
  - *Nadruk op **leren***

- > ERA-definitie:
  - 'Veiligheidscultuur verwijst naar de interactie tussen
    - de eisen van het VBS,
    - hoe mensen deze eisen in de praktijk brengen op basis van hun houding, waarden en overtuigingen
    - en hoe ze uiteindelijk handelen in de vorm van besluiten en gedrag.'
  - *Nadruk op **koppeling VBS, houding en gedrag***

Twee paradoxen

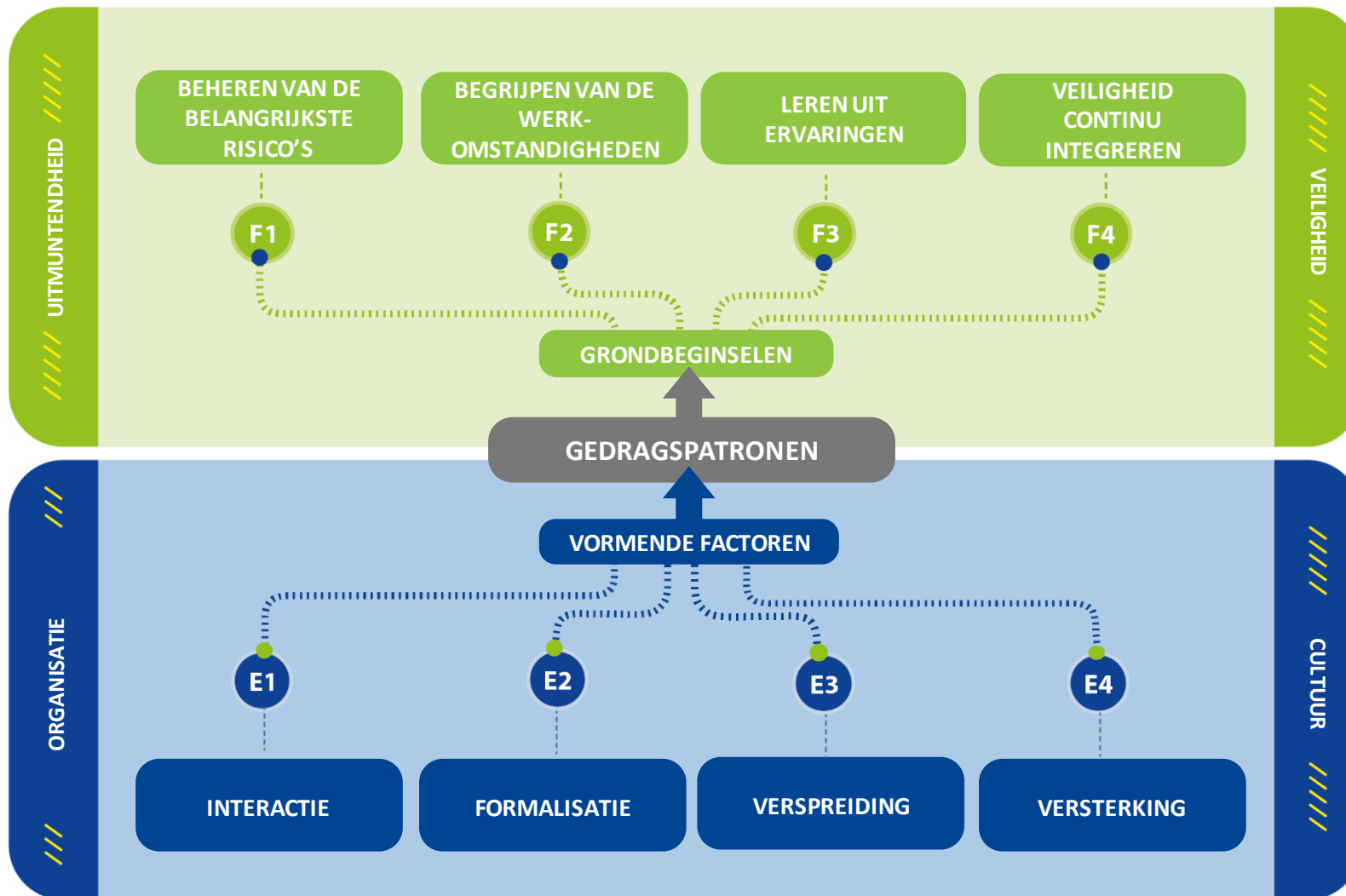
> Cultuur:

- Voor insider niet goed *zichtbaar*.
- Voor buitenstaander niet goed te *begrijpen*.
- Dus: samen onderzoeken.

- Cultuur gaat over het verhaal van de groep.

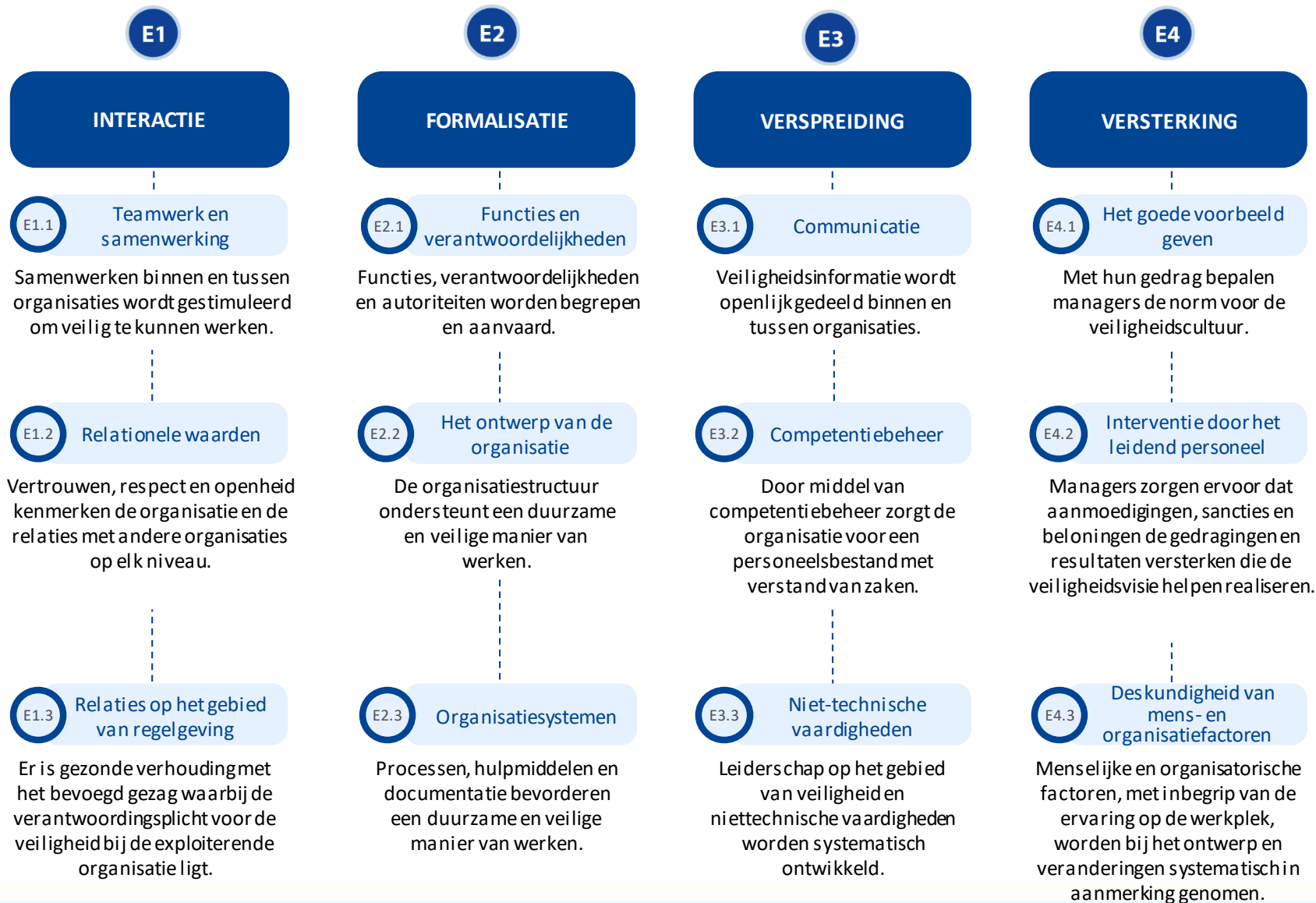
> Oordeel of niet:

- Cultuur:
oordeelsvrij, geen goed of fout.

- Veiligheid:
sterk normatief, moet goed zijn.

- Toezicht:
normatief / reflexief.

European Railway Safety Culture Model (Component Level)

Cultural Enablers: Attributes

Railway Safety Fundamentals: Attributes

Eigenschappen ERA-model

- > Gebruik is niet verplicht (bedrijven / toezicht).
- > Gelijkvormige aanpak met andere landen mogelijk, maar niet verzekerd.
- > Bevat ook aspecten over *totstandkoming* van een cultuur.
- > Focus op de 4 vormende factoren en op de 4 grondbeginselen.

Discussie

- > Wat spreekt aan aan deze benadering? Wat minder?
- > Verhouding met de veiligheidsladder.
- > Welke aspecten gaan in de praktijk al goed en welke verdienen nog aandacht in de sector?
- > Etc.

Uitgebreide toelichting ERA

- > https://www.era.europa.eu/activities/safety-culture_en
- > https://www.era.europa.eu/sites/default/files/activities/docs/introduction_to_european_railway_safety_culture_model_en.pdf